

Боярська-Хоменко А.В.
кандидат педагогічних наук, докторант кафедри
дошкільної, початкової та професійної освіти
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків, Україна

ВИЗНАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У сьогоденні актуальними постають питання навчання впродовж життя, зокрема навчання дорослих. Освіта дорослих може здобуватись формально, і неформально чи навіть інформально. Формальне, неформальне та інформальне навчання сьогодні відбувається у нових формах, його пропонують різні освітні установи, зокрема через використання цифрових технологій та платформ, дистанційне навчання, електронне навчання, навчання за системою «рівний-рівному», масові відкриті онлайн-курси та відкриті освітні ресурси. Окрім того, навички, досвід та досягнення в навчанні визнаються в різних форматах, зокрема у цифрових. Цифрові технології також використовуються для визнання навичок, отриманих через неформальне навчання, такі як молодіжна робота або волонтерство.

Разом з тим, особи, шукаючи роботу або приймаючи рішення щодо продовження навчання, повинні мати вільні можливості доступу до інформації та інструкцій щодо шляхів оцінки власних знань та навичок. Це спонукає європейську спільноту до пошуку можливостей оцінки рівня кваліфікацій, знань та навичок дорослих учнів. Разом з тим, відмінності у визначеннях, форматах документів, мовах, а також методах оцінки та перевірки становлять труднощі для освітніх установ і роботодавців з різних країн. Саме тому необхідним є формування єдиної інформаційної моделі для розуміння та підвищення прозорості визначення навичок і кваліфікацій, здобутих шляхом неформального або інформального навчання.

Зважаючи на це, Європейський парламент підтримує думку про впровадження єдиної системи кваліфікацій з метою визнання і підтвердження базових навичок, ключових компетенцій, здобутих у формальний, неформальний та інформальний спосіб, тобто Європейський парламент визнає результати усіх видів навчання дорослих [2].

З огляду на позицію європейського суспільства щодо необхідності визнання неформальної та інформальної освіти, Рада Європейського союзу розробила рекомендації про перевірку неформального та інформального навчання (*Council Recommendation on the validation of non-formal and informal learning, 2012*). Згідно цих рекомендацій держави-члени ЄС повинні розробити шляхи офіційного визнання неформальної та інформальної освіти дорослих [3].

Визнання неформальної та інформальної освіти було запропоновано здійснювати у чотири кроки:

1. визначення навчальних досягнень особи, отриманих через неформальне та інформальне навчання;
2. підтвердження рівня навчальних досягнень особи офіційними документами;
3. оцінка результатів навчання;
4. сертифікація результатів оцінки особистих навчальних досягнень дорослого учня [3].

З метою досягнення прозорості визначення кваліфікації та компетенцій було створено спеціальну освітню платформу «Europass», засновано національні Центри «Europass». Структура «Europass» зосереджена на інструментах сертифікації та офіційного підтвердження знань, навичок і кваліфікацій. Ці інструменти широко використовуються через Інтернет-інформаційну систему «Europass».

Національні центри «Europass» надають підтримку користувачам та просувають процес сертифікації навичок і кваліфікацій. У свою чергу функціонує мережа «Euroguidance», яка сприяє ефективності управління та надає високоякісну інформацію про керівні принципи освіти протягом життя та

транснаціональну мобільність для освітніх цілей, сприяє розвитку інформаційного забезпечення щодо освіти дорослих.

Платформа «Europass» спрямована на кінцевих користувачів (безробітні, працівники підприємств, волонтери тощо) та відповідні зацікавлені сторони (працівники освіти та підготовки кадрів, практики надання консультацій, роботодавці, державні служби зайнятості, соціальні партнери, молодіжні працівники, молодіжні організації та політики тощо) [1].

Інтернет-платформа «Europass» надає веб-інструменти для:

- зберігання особистої інформації в різних форматах, наприклад, шаблони резюме (CV);
- узагальнення навичок та кваліфікацій, отриманих неформальним та інформальним шляхом (досвід роботи, волонтерська діяльність, самоосвіта тощо);
- оцінки та самооцінки навичок;
- сертифікації навчальних результатів у відповідності до системи європейської кваліфікації [1].

Варто зазначити, що платформа «Europass» надає доступну інформацію або посилання на наявну інформацію з таких питань:

- можливості навчання;
- кваліфікаційні рамки або системи;
- можливості для перевірки результатів неформального та інформального навчання;
- практики визнання неформальної та інформальної освіти в різних країнах;
- послуги, щодо транснаціональної мобільності навчання та управління кар'єрою;
- інформація для громадян третіх країн, які прибули або проживали в Європейському Союзі для сприяння їхньої інтеграції [1].

Установлено, що окрім платформи «Europass» в Європейському союзі існує ряд організацій та установ, які займаються питаннями популяризації

освіти дорослих та розробкою механізмів сертифікації й офіційного визнання неформальної та інформальної освіти. Зокрема це Національні координаційні центри Європейської системи кваліфікацій, котрі підтримують державні органи влади, посиляючись на національні системи кваліфікацій або на Європейську систему кваліфікацій «EQF». Портал «Освітні можливості та кваліфікація в Європі» (*The Learning Opportunities and Qualifications in Europe*) надає доступ до інформації про можливості навчання, пропонувані в різних системах освіти Європи, про порівняння національних кваліфікаційних рамок, що використовують «EQF». Панорама знань ЄС (*EU Skills Panorama*) надає інформацію про навички необхідні для різних професій та окремих галузей, враховуючи попит та пропозицію на національному рівні.

Однак варто зазначити, що більшість перерахованих вище програм та платформ все ще не є доступними для всіх потенційних споживачів, не мають широкого розповсюдження в географічному та віковому аспекті. Так, здебільшого вони використовуються соціальними групами з високою цифровою грамотністю, тоді як менш сприятливі групи, такі як люди з низьким рівнем освіти та люди похилого віку часто не знають про їх існування.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що Європейський Союз вже досить тривалий час ефективно працює над розробкою та впровадженням механізмів офіційного визнання й сертифікації неформальної та інформальної освіти дорослих. Зокрема, розроблено нормативні документи щодо процесу визнання неформальної та інформальної освіти, функціонує освітня платформа «Europass», національні Центри «Europass», Національні координаційні центри Європейської системи кваліфікацій, Портал «Освітні можливості та кваліфікація в Європі», Панорама знань ЄС.

Список літератури:

1. Decision (EU) 2018/646 of the European Parliament and of the Council of 18 April 2018 on a common framework for the provision of better services for skills and qualifications (Europass) and repealing Decision No 2241/2004/EC // Official Journal of the European Union, 2018. – Volume 61 (2 May). – pp.42-55

2. European Parliament resolution of 16 January 2008 on adult learning: it is never too late to learn. Электронный ресурс: Режим доступа: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P6-TA-2008-0013>

3. Council Recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning // Official Journal of the European Union, 2012. – Volume 55 (22 December) – pp.1-5